

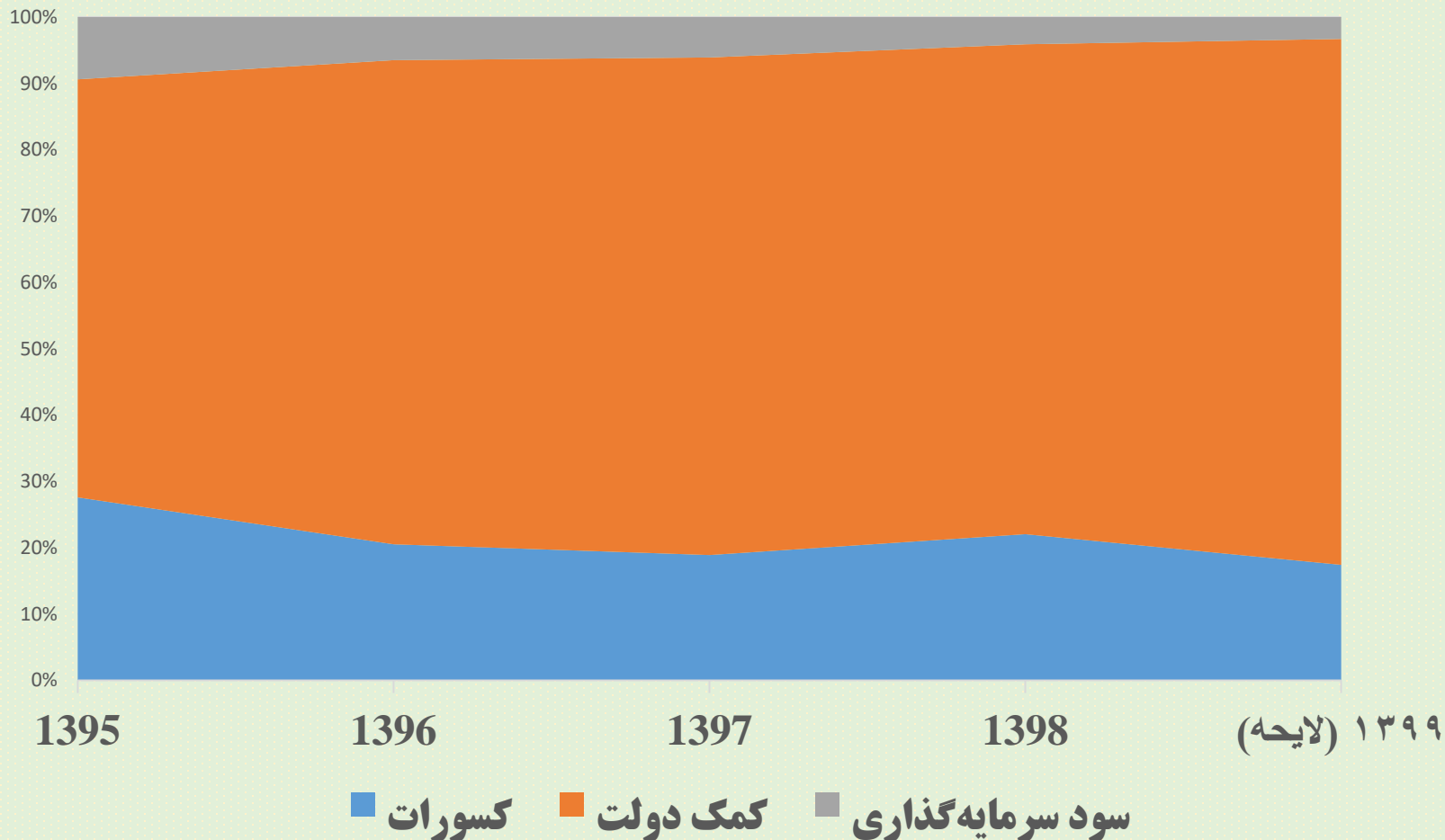
پیش‌نیازهای اصلاح نظام بازتعمیر

دی ماه ۱۳۹۸
سازمان برنامه و بودجه

وضعیت موجود

ترکیب منابع صندوق بازنشستگی کشوری

چاره‌ای جز اصلاحات نیست تصمیمی سخت اما ناگزیر

انواع اصلاحات:

- عملیاتی: بهبود فرایندها
- پارامتریک: تغییر پارمترهای سیستم
- ساختاری: تغییر ساختار و نظام بازآفرینی
- سازمانی: ادغام، تلفیق و یا تأسیس سازمان‌های جدید

سطح و عمق اثرگذاری
در فرایند اصلاح و
پایداری صندوق

اغراق درباره گونه‌های اصلاح

- پارامتریک: دستگاه معادلات است و نه بیش (تجربه «به نظر شما...»)
- ساختاری: ۱. تعریف مشخص دارد و ادبیات
۲. نتایج رساله دکتری
- سازمانی: ادغام، تلفیق و یا تأسیس سازمان‌های جدید
(خطای پرتکرار / غفلت از فرایندها)
- عملیاتی: بهبود فرایندها (کاملاً در حاشیه)

طرفه آن که

همه بحث به ع صندوق متمرکز است!

اصلاحات عاجل و فوری مورد نیاز

(پیشادهای کارشناسان صندوق)

نحوه احتساب سوابق خدمت غیر رسمی

قطع حقوق بازنشستگی در صورت اشتغال مجدد

○ فرایندی دشوار

تغییر مبانی اعطای امتیاز به منظور خدمات مازاد بر ۳۰ سال

○ خارج از کنترل صندوق

حذف معافیت پرداخت کسور بابت خدمات مازاد بر ۳۰ سال

○ مشروط به واکنش

شرایط پرداخت حقوق وظیفه به وراثت اناث

طرفهای مختلف

ممنوعیت دریافت بیش از یک حقوق بازنشستگی یا وظیفه

اعمال سن پوشش حمایتی برای والدین کارمند متوفی

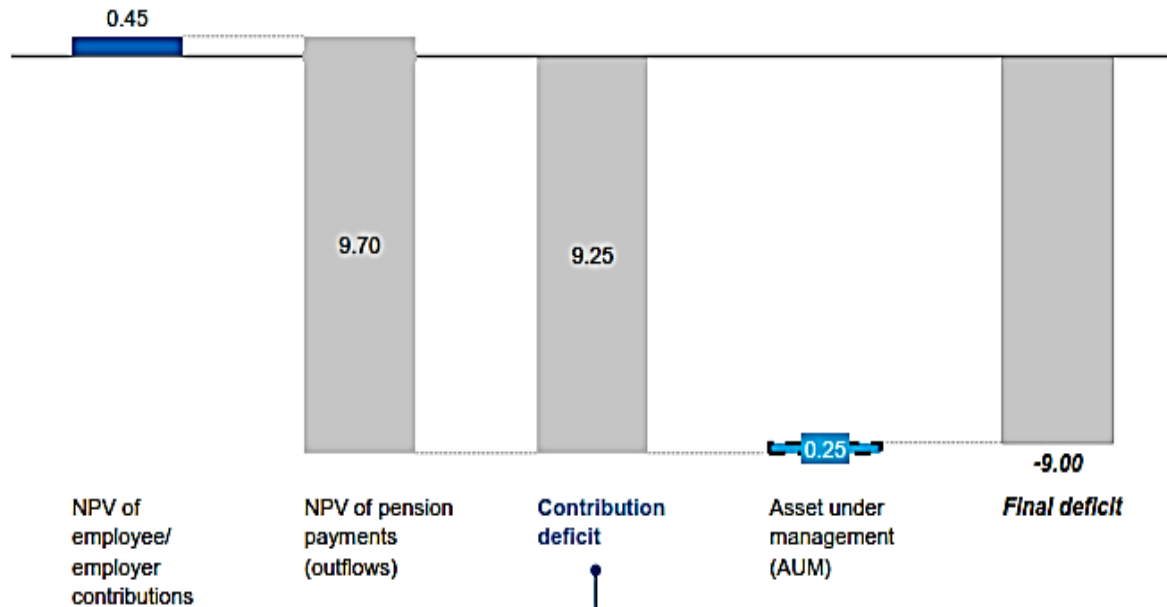
پرسش مهم: اثر بر پایداری صندوق

وضعیت آتی صندوق (به شرط تداوم وضعیت موجود)

افزایش ارزش فعلی تعهدات انباشته صندوق:

NPV of cash flows to CSPF¹

Mn Billion IRR, NPV in 1394

Government contribution bridge could reach up to 9.25 Mn Bn IRR (~310 Bn USD) equals to ~80% of the GDP in 1394

ارزش فعلی تعهدات آتی
انباشته صندوق طی ۷۵ سال
آینده با فرض استمرار روند
فعلی (به ارزش سال ۱۳۹۴):

۹۲۵ هزار میلیارد تومان

اثر تخمین مالی سه اقدام اصلاحی بر کسری بلندمدت صندوق (کسری)

ارزش فعلی کل تعهدات ۷۵ ساله صندوق: ۹۲۵ هزار میلیارد تومان

۳۴۰ - هزار میلیارد تومان

کاهش تعهدات: ۳۷٪

۱- بهینه سازی سیستم فعلی

۶۰ - هزار میلیارد تومان

کاهش تعهدات: ۶٪

۲- استقرار سیستم چند لایه

۱۰۰ - هزار میلیارد تومان

کاهش تعهدات: ۱۱٪

۳- ورود اعضای جدید

جبران ۷۶ درصد کسری

اثر نهایی اصلاحات فوق

استوره های نادرست؛ موانع ذهنی پیش روی اصلاحات

چقدر ابرچالش؟

مقایسه بودجه اختصاصی دولت به صندوق های بازنشستگی با مالیات تحقق نیافته

- تلاش مالیاتی: نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی است.
- مالیات بالقوه: ظرفیت مالیاتی کشور است که متناسب با متوسط جهانی تلاش مالیاتی، در نظر گرفته شده است.
- مالیات بالفعل: میزان مالیات محقق شده (عملکرد مالیاتی) سالیانه را نشان می دهد.
- مالیات تحقق نیافته: بیانگر اختلاف بین مالیات بالقوه و بالفعل است.

میزان کمک دولت، یک سوم مالیات تحقق نیافته در سال ۱۳۹۴ و همچنین حدود یک چهارم در سال ۱۳۹۵ بوده است.

اسطوره‌های نادرست؛ موانع ذهنی پیش روی اصلاحات

بانک بهتر است یا صندوق؟

در صورتی که صندوق کسورات ۳۰ سال گذشته را دریافت و آن را سرمایه‌گذاری می‌کرد و پس از بازنشستگی نیز به مانده انباشت فرد منهای مستمری پرداختی سود تعلق می‌گرفت، **کسری انتظاری صندوق به قیمت سال ۱۳۹۵ برابر است با:**

نرخ بازده لازم برای سرمایه‌گذاری کسورات در ۳۰ سال گذشته به طوری که صندوق دچار کسری نشود:

- در صورت عدم پرداخت سود به مانده انباشت فرد منهای مستمری پرداختی: ۵۱ درصد
- در صورت پرداخت سود به مانده انباشت فرد منهای مستمری پرداختی: ۲۶ درصد

اسطوره‌های نادرست؛ موانع ذهنی پیش روی اصلاحات

بانک بهتر است یا صندوق؟

در صورتی که صندوق کسور پرداختی هر فرد را سرمایه‌گذاری کرده و یک درصد بیشتر از تورم سود پرداخت کند و در صورتی که میانگین ۲ سال حقوق آخر فرد در زمان اشتغال مبنای حقوق بازنشستگی قرار گیرد، انباشت کسورات فرد و سود آن تنها می‌تواند مستمری‌های فرد را برای **۶ سال** پاسخ دهد.

«در حالی که متوسط مدت زمان پرداخت مستمری (به فرد و بازماندگان و ورثه وی) در صندوق بازنشستگی کشوری ۲۷ سال است.»

نرخ جایگزینی در صورتی که صندوق کسورات ۳۰ سال گذشته را دریافت و آن را سرمایه‌گذاری می‌کرد و پس از بازنشستگی نیز به مانده انباشت فرد منهای مستمری پرداختی سود تعلق می‌گرفت:

- در صورت سرمایه‌گذاری در بورس: **۵۸ درصد**

- در صورت سرمایه‌گذاری در بانک: **۱۳.۶ درصد**

در صورتی که نرخ جایگزینی در بهار سال ۱۳۹۸ برابر **۹۷ درصد** است.

اسطوره‌های نادرست؛ موانع ذهنی پیش روی اصلاحات

حتی اگر بانک آورده نقدی بیشتری می‌داشت ...

ضرورت تأسیس «نهاد» بیمه اجتماعی در تجربه بشر قرن ۱۹ تا کنون

فلسفه / کارکرد بیمه‌های اجتماعی

تمایز بیمه اجتماعی با بیمه خصوصی

جمع‌بندی ادبیات این حوزه:

بیمه اجتماعی در قامت یک معاهده اجتماعی

سونامی پیر شدن جمعیت

- تناقض سیاست رشد جمعیت با ظرفیت منابع و سطح فناوری

- اغراق در واقعیت

- ذائقه ما با روندهای طبیعی (تجربه جوانی جمعیت)

- غفلت از پنجره جمعیتی

چه می‌توان کرد؟

۲ قاعده بنیادین

- مدل «حمایت‌های اجتماعی»

سهم راهبردها / روش‌های تأمین مالی / بسته‌های خدمتی / گروه‌های هدف

یافته مهم کتاب تاونسند: ساختن جامعه شایسته

کارهای انجام شده در معاونت رفاه اجتماعی

- بودجه‌بندی اجتماعی (معرفی)

پیشنهاد شادوران شبیری نژاد – تکرار افسوس‌ها و حسرت‌ها

چه می‌توان کرد؟

مفهوم دولت عمومی پشتیبان آن ۲ قاعده بنیادین

- مدل «حمایت‌های اجتماعی»

- بودجه‌بندی اجتماعی

مفهوم دولت عمومی

استاندارد SNA تفکیک بخش دولت از بخش عمومی

اسطوره‌های نادرست؛ موانع ذهنی پیش روی اصلاحات

شرایط اقتصادی و اجتماعی لازم

مرور تجربه اصلاحات در ۱۰ کشور (ایتالیا، مجارستان، ترکیه، شیلی، مکزیک، ژاپن، آرژانتین، لهستان، سوئد و فرانسه) بر اساس شاخص‌های کلان، رفاهی، حاکمیتی، بازار کار، بیمه‌ای

وجود بازنشستگی پایه در قالب کمک اجتماعی:
حتی در کشورهایی با سطح توسعه یافتگی نزدیک به ایران نیز حداقلی از درآمد برای سالمندان فاقد حقوق بازنشستگی در نظر گرفته شده است.

خدمات درمانی: در کشورهای توسعه یافته سهم دولت در تأمین این هزینه به میزان قابل ملاحظه‌ای نسبت به کشورهای در حال توسعه بالاست. از این رو نمی‌توان اصلاحات بازنشستگی را بدون توجه به سیاست‌های حوزه سلامت پیش برد.

تجربه کاهش هزینه اداره طرح

با سیاست خصوصی کردن نظام بازنشستگی

ثبات در اقتصاد کلان: اگرچه برای کشورهایمانند ترکیه، شیلی و آرژانتین اصلاحات بازنشستگی در شرایط بی‌ثباتی اقتصادی رقم خورده است اما برای سایر کشورها حتی در نرخ‌های رشد پایین نیز شرایط باثبات اقتصادی دیده می‌شود.

تدریجی بودن: به جز مورد شیلی در سایر کشورها اصلاحات پارامتریک به‌ویژه افزایش سن بازنشستگی به صورت تدریجی انجام شده است.

گفت‌وگوی اجتماعی: گفت‌وگوی اجتماعی، عاملی مهم در پیشبرد اقدامات اصلاحی است. حتی در کشوری مانند فرانسه و ایتالیا نیز در صورتی که نظر مثبت اتحادیه‌ها جلب نشود امکان پیشبرد اصلاحات وجود ندارد.